

2016-03-21

Tjänsteskrivelse

Kontor
Social- och
omsorgskontoret
Försörjningsstöd

Handläggare
Maria Kreku
Kvalitetsutvecklare
08-523 020 31
maria.kreku@sodertalje.se

Socialnämnden
Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige

Revidering av riktlinjer för försörjningsstöd

Dnr: 15/018

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnden beslutade 2015-05-26 om en översyn av gällande riktlinjer rörande försörjningsstöd. Socialnämnden ville försäkra sig om att nuvarande riktlinjer var aktuella och överensstämde med lag, förordningar och rättspraxis. Under hösten och vintern 2015 har därför en referensgrupp bestående av fem nämndsledamöter och fem tjänstemän från resultatområde Försörjningsstöd tillsammans arbetat fram förslag på ändringar i gällande riktlinjer, se rapport "Revidering av riktlinjer för ekonomiskt bistånd" daterad 2016-03-14. Förslagen har samberetts med kommunstyrelsens kontor.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2016-03-21

Rapport "Revidering av riktlinjer för ekonomiskt bistånd" daterad 2016-03-14

Bilaga "Försäkringskassans författningssamling, FKFS 2015:7"

Ärendet

Efter en längre period av tillämpning av nuvarande riktlinjer har behov av revideringar framkommit. Några punkter i riktlinjerna har till följd av förtydligad rättspraxis blivit svåra att tillämpa. Andra delar har blivit inaktuella till följd av ändrad lagstiftning eller förbättrade rutiner. Ytterligare några stycken i nuvarande riktlinjer har varit svåra att förstå för handläggarna på Försörjningsstöd. Detta har medfört problem i form av olika tillämpningar.

I rapporten framkommer de aktuella punkternas nuvarande formulering, ny föreslagen formulering samt de specifika skälen för ändringarna.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

De föreslagna ändringarna i riktlinjerna bedöms inte sammantaget medföra några ytterligare kostnader för nämnden. Snarare kan de föreslagna ändringarna leda till en minskning av kostnaderna för ekonomiskt bistånd. Speciellt de föreslagna formuleringarna om resor, som innebär en mer restriktiv tolkning av gällande lag och föreskrifter, samt förtydligandena rörande riktlinjer för glasögon borde ha den effekten. Nämnas bör dock att den minskande effekten troligen redan till viss del har räknats in i det senaste årets minskning av kostnader för ekonomiskt bistånd eftersom verksamheten under denna tid har arbetat efter rutiner med samma inriktning som en del av de föreslagna riktlinjeändringarna.

De föreslagna riktlinjerna för begravningskostnader innebär att det även blir möjligt att erhålla ekonomiskt bistånd till gravsten och förtäring. Detta kan visserligen leda till kostnadsökningar men ekonomiskt bistånd till dessa kostnader har redan utbetalats till följd av rättsprövningar i högre instans. De som har överklagat avslagsbeslut rörande gravsten eller förtäring har fått rätt till ekonomiskt bistånd till dessa kostnader. Därför är en förändring av nuvarande riktlinjer nödvändig. Den föreslagna riktlinjen säkerställer att kostnaden för det ekonomiska biståndet i det enskilda ärendet aldrig överstiger den kostnad som rättspraxis fastställt och de allmänna råd som Socialstyrelsen ger.

Det föreslagna nya avsnittet om ungdomar som fyllt 20 år och som fortfarande går kvar på ungdomsgymnasium, se sidan 21 i rapporten, innebär inga ökade kostnader för ekonomiskt bistånd. Däremot innebär det att nämnden avstår från en eventuell möjlighet att minska ekonomiskt bistånd för dessa ungdomar och deras familjer.

Kommunförvaltningens förslag till socialnämnden och kommunstyrelsen:

Förslag till reviderade riktlinjer för ekonomiskt bistånd enligt rapport "Revidering av riktlinjer för ekonomiskt bistånd" daterad 2016-03-14 tillstyrks.

Kommunförvaltningens förslag till kommunfullmäktiges beslut:

Förslag till reviderade riktlinjer för ekonomiskt bistånd enligt rapport "Revidering av riktlinjer för ekonomiskt bistånd" daterad 2016-03-14 fastställs.

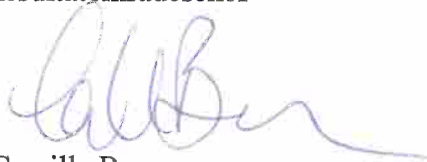
Maria Kreku
Kvalitetsutvecklare

Anna Flink
Resultatområdeschef

Lenita Granlund
Socialdirektör

Camilla Broo
Tf Stadsdirektör

*Beslutet expedieras till:
Resultatområde Försörjningsstöd*

Rapport | 2016-03-14

Revidering av riktlinjer för ekonomiskt bistånd

Maria Kreku
Kvalitetsutvecklare
Social och omsorgskontoret, Försörjningsstöd
Telefon (direkt): 08-523 020 31
E-post: maria.kreku@sodertalje.se

Innehållsförteckning

1.	Punkt 1 "Inriktning och huvudprinciper"	4
1.1.1	Nuvarande formulering	4
1.1.2	Föreslagen formulering	4
1.1.3	Motivering.....	4
2.	Punkter rörande hembesök.....	4
2.1.1	Nuvarande formuleringar	4
2.1.2	Föreslagna formuleringar	5
2.1.3	Motivering.....	6
3.	Punkt 2.2 "Krav på den arbetslöse"	6
3.1.1	Nuvarande formulering	6
3.1.2	Föreslagen formulering	7
3.1.3	Motivering.....	7
4.	Punkt 5.2 "Boendekostnader"	7
4.1.1	Nuvarande formulering	7
4.1.2	Föreslagen formulering	8
4.1.3	Motivering.....	8
4.2	Punkt 5.2.1 "Hyresrätter"	8
4.2.1	Nuvarande formulering	8
4.2.2	Föreslagen formulering	9
4.2.3	Motivering.....	9
4.3	Punkt 5.2.3 "Inneboenderum"	9
4.3.1	Nuvarande formulering	9
4.3.2	Föreslagen formulering	10
4.3.3	Motivering.....	11
4.4	Punkt 5.2.5 "Möjligheten att bli självförsörjande är en grund för prövning av bostadskostnaden".....	11
4.4.1	Nuvarande formulering	11
4.4.2	Föreslagen formulering	11
4.4.3	Motivering.....	11
4.5	Punkt 5.2.8 "Hyresdel för ungdom som bor hos föräldrarna efter avslutade studier" ..	12
4.5.1	Nuvarande formulering	12
4.5.2	Föreslagen formulering	12
4.5.3	Motivering.....	12
4.6	Punkt 5.2.11 "Vuxna som delar lägenhet"	13
4.6.1	Nuvarande formulering	13
4.6.2	Föreslagen formulering	13
4.6.3	Motivering.....	13
5.	Punkt 6.2 "Begravningskostnader"	13
5.1.1	Nuvarande formulering	13
5.1.2	Föreslagen formulering	14

5.1.3	Motivering.....	15
6.	Punkt 6.5 "Glasögon"	16
6.1.1	Nuvarande formulering	16
6.1.2	Föreslagen formulering	16
6.1.3	Motivering.....	17
7.	Punkt 6.10 "Rehabiliteringsinsatser beslutade av andra myndigheter"	17
7.1.1	Nuvarande formulering	17
7.1.2	Föreslagen formulering	17
7.1.3	Motivering.....	17
8.	Punkt 6.11 "Resor"	18
8.1.1	Nuvarande formulering	18
8.1.2	Föreslagen formulering	18
8.1.3	Motivering.....	19
9.	Punkt 6.15 "Studerande"	19
9.1.1	Nuvarande formulering	19
9.1.2	Föreslagen formulering	20
9.1.3	Motivering.....	21
10.	Punkter rörande tandvård	22
10.1	Punkt 6.17.1 "Akut tandvård"	22
10.1.1	Nuvarande formulering	22
10.1.2	Föreslagen formulering	22
10.1.3	Motivering.....	22
10.2	Punkt 6.17.2 "Nödvändig tandvård"	22
10.2.1	Nuvarande formulering	22
10.2.2	Föreslagen formulering	23
10.2.3	Motivering.....	24
10.3	Punkt 6.17.3 "Övrig tandvård"	24
10.3.1	Nuvarande formulering	24
10.3.2	Föreslagen formulering	24
10.3.3	Motivering.....	24

1. Punkt 1 "Inriktning och huvudprinciper"

1.1.1 Nuvarande formulering

Riksnormen fastställs varje år av regeringen. Kostnadsberäkningar genomförs varje år av konsumentverket och ska återspegla en skälig konsumtionsnivå dvs. varken en lyx eller en miniminivå. Detta innebär att socialtjänsten ska informera försörjningsstödstagaren om att det krävs att den enskilde regelbundet och efter förmåga sparar en del av försörjningsstödet för inköp av varor/tjänster eller till semester.

1.1.2 Föreslagen formulering

Riksnormen fastställs varje år av regeringen. Den bygger på kostnadsberäkningar som årligen genomförs av Konsumentverket. Konsumentverkets kostnadsberäkningar ska återspegla en skälig konsumtionsnivå dvs. varken en lyx eller en miniminivå. Detta innebär att socialtjänsten ska informera försörjningsstödstagaren om att den enskilde regelbundet och efter förmåga bör spara en del av försörjningsstödet för inköp av varor och tjänster, t ex barncykel, dyrare klädesplagg och fritidsaktiviteter.

1.1.3 Motivering

De första två meningarna blir mer lättlästa.

I den sista meningen bör man inte uppmanas att spara till semester. En stor del av våra klienter är arbetslösa och som sådan accepterar vi inte att man tar semester. Dessutom ingår inte kostnad för semester varken i Konsumentverkets kostnadsberäkningar eller i riksnormen.

2. Punkter rörande hembesök

2.1.1 Nuvarande formuleringar

- Punkt "1.7 Förebyggande arbete mot felaktiga utbetalningar"

Kontoutdrag ska begäras in regelbundet. Kontrollerna ska återupprepas om ärendet kvarstår under en längre tid. Hembesök ska genomföras regelbundet.

- Punkt "1.8 Hembesök"

Vid ansökan av hemutrustning, höga kostnader för hushållsel eller vid annan ansökan som är kopplad till hemmet ska hembesök göras. Om avhysning av barnfamiljer blir aktuellt är närvaro av socialtjänsten obligatorisk.

- Punkt ”5.2.2 Andrahandskontrakt”

Hembesök görs för att kontrollera kontraktets riktighet i samtliga ärenden.

- Punkt ”5.2.3 Inneboenderum”

Hembesök görs för att kontrollera kontraktets riktighet.

- Punkt ”6.7 Möbler”

Hembesök ska göras innan beslut tas.

- Punkt ”6.8 Elkostnader”

Vid hög förbrukning ska hembesök göras. Handläggaren ska tillsammans med klienten finna lösningar till hur förbrukningen och kostnaderna kan minskas.

2.1.2 Föreslagna formuleringar

- Punkt ”1.7 Förebyggande arbete mot felaktiga utbetalningar”

Kontoutdrag ska begäras in regelbundet. Kontrollerna ska återupprepas om ärendet kvarstår under en längre tid. Hembesök bör genomföras när det krävs för att kontrollera riktigheten i lämnade uppgifter. Se även punkt 1.8 Hembesök.

- Punkt ”1.8 Hembesök”

Hembesök bör genomföras när det krävs för att kontrollera lämnade uppgifter i ett enskilt ärende. Viktigt är att hembesök genomförs med den enskildes samtycke och med hänsyn till den enskildes integritet. Ett uteblivet samtycke medför inte per automatik att ansökan om ekonomiskt bistånd avslås. Ett beslut ska då tas förutsättningslöst på grundval av de uppgifter som redan framkommit i utredningen.

Vid ansökan om hemutrustning, höga kostnader för hushållsel eller vid annan ansökan som är kopplad till hemmet bör hembesök göras.

Om avhysning av barnfamiljer blir aktuellt är närvaro av socialtjänsten obligatorisk.

- Punkt ”5.2.2 Andrahandskontrakt”

Hembesök görs för att kontrollera kontraktets riktighet. Se även punkt 1.8 Hembesök.

- Punkt ”5.2.3 Inneboenderum”

Hembesök görs för att kontrollera kontraktets riktighet. Se även punkt 1.8 Hembesök.

- Punkt "6.7 Möbler"

Hembesök bör göras innan beslut tas. Detta för att få en uppfattning om behovet. Se även punkt 1.8 Hembesök.

- Punkt "6.8 Elkostnader"

Vid hög förbrukning bör hembesök göras. Under hembesöket ska handläggaren tillsammans med klienten finna lösningar till hur förbrukningen och kostnaderna kan minskas. Se även punkt 1.8 Hembesök.

2.1.3 Motivering

Nuvarande formuleringar ger ett intryck av att hembesök alltid ska göras i alla ärenden. Formuleringarna framhåller inte behovet av samtycke från den enskilde och vikten av hänsyn till den enskildes integritet.

Det är enl JO viktigt att hembesök inte görs generellt. Det ska alltid finnas en anledning till hembesök i det specifika ärendet. Därför bör riktlinjerna inte innehålla formuleringar som kan tolkas som att hembesök är obligatoriska eller alltid ska göras.

Ett hembesök får inte genomföras utan den enskildes samtycke. Det skulle bryta mot både regeringsformens och Europakonventionens bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter. Hembesök får inte heller påtvingas som villkor för ekonomiskt bistånd.

De föreslagna formuleringarna stämmer bättre överens med ovanstående.

3. Punkt 2.2 "Krav på den arbetslöse"

3.1.1 Nuvarande formulering

Om den biståndssökande är arbetslös, bör socialnämnden i regel kunna kräva att han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande på heltid och är villig att ta anvisat arbete. Arbetslös är den som saknar arbete på hel- eller deltid, oavsett möjlighet till arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd, eller den som väntar på eller deltar i arbetsmarknadsåtgärd. Arbetslös är också den som studerar eller är sjukskriven och som saknar ett arbete att återgå till.

Grundförutsättningen för att ha rätt till bistånd är att den enskilde är inskriven på Arbetsförmedlingen och beredd att söka och ta alla slags arbeten. Det betyder att den enskilde även ska söka arbete på annan ort och ta alla slags arbeten denne kan bli erbjuden oavsett plats i Sverige. Skyldigheten omfattar även deltagande i arbetsmarknadspolitiska och arbetsrehabiliterande åtgärder. Även så kallade arbetsökarverksamheter och grundutbildning i svenska enligt Arbetslivskontorets riktlinjer om tidsbegränsad SFI ska omfattas. Svenskstudierna är i dessa fall en av flera möjliga insatser för att öka den enskildes möjligheter till anställning. Samma krav på motprestationer ska ställas som för arbetslösa och den

biståndssökande ska när som helst vara beredd att avbryta en aktivitet för att påbörja erbjudet arbete.

Om den arbetssökande inte uppfyller dessa skyldigheter ska försörjningsstöd avslås för nästkommande månad.

3.1.2 Föreslagen formulering

Om den biståndssökande är arbetslös, bör socialnämnden i regel kunna kräva att han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande på heltid och är villig att ta anvisat arbete. Arbetslös är den som saknar arbete på hel- eller deltid, oavsett möjlighet till arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd, eller den som väntar på eller deltar i arbetsmarknadsåtgärd. Arbetslös är också den som studerar eller är sjukskriven och som saknar ett arbete att återgå till. Gällande sjukskrivna, läs även punkt 2.4 Krav på rehabiliterande åtgärder.

Grundförutsättningen för att ha rätt till bistånd är att den enskilde är inskriven på Arbetsförmedlingen och beredd att söka och ta alla slags arbeten. Det betyder att den enskilde även ska söka arbete på annan ort och ta alla slags arbeten denne kan bli erbjuden oavsett plats i Sverige. Skyldigheten omfattar även deltagande i arbetsmarknadspolitiska och arbetsrehabiliterande åtgärder. Även så kallade arbetssökarverksamheter och grundutbildning i svenska enligt Arbetslivskontorets riktlinjer om tidsbegränsad SFI ska omfattas. Svenskstudierna är i dessa fall en av flera möjliga insatser för att öka den enskildes möjligheter till anställning. Samma krav på motprestationer ska ställas som för arbetslösa och den biståndssökande ska när som helst vara beredd att avbryta en aktivitet för att påbörja erbjudet arbete.

Om den arbetssökande inte uppfyller dessa skyldigheter ska försörjningsstöd avslås för nästkommande månad.

3.1.3 Motivering

Meningen ” Arbetslös är också den som studerar eller är sjukskriven och som saknar ett arbete att återgå till.” kan leda till felaktiga slutsatser. Därför är det viktigt att handläggaren även läser vad som gäller för sjukskrivna och rehabiliterande åtgärder. Där tydliggörs att den sjukskrivnes behov och insatser tas fram i samarbete med Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

4. Punkt 5.2 ”Boendekostnader”

4.1.1 Nuvarande formulering

Vid bedömning av skälig bostadskostnad ska man vid prövning utgå från de faktiska bostadskostnaderna samt den sökandes behov av bostadsstorlek. Med bostadskostnad menas grundhyra utan extra tillval för höjande av lägenhetsstandarden. Bostadskostnaden bör relateras

till vad en låginkomsttagare på orten normalt har råd med. I Södertälje finns en framtagen norm som tar hänsyn till bostadspriserna i kommunen.

Sökanden ska styrka att föregående månads hyra är betald för att förebygga uppkomsten av hyresskulder och för att rätt inkomst- och utgiftsberäkning ska göras avseende kommande månad.

4.1.2 Föreslagen formulering

I utredningsarbete runt boendekostnader ska riktigheten i alla inlämnade bostadskontrakt säkerställas enligt "Rutin för styrkande av boendekostnad vid ansökan om försörjningsstöd".

Vid bedömning av skälig bostadskostnad ska man utgå från de faktiska bostadskostnaderna samt den sökandes behov av bostadsstorlek. Med bostadskostnad menas grundhyra utan extra tillval som sökanden har valt för att höja lägenhetens standard. Bostadskostnaden bör relateras till vad en låginkomsttagare på orten normalt har råd med. Vid bedömning om hyreskostnaden är skälig ska vägledning tas av Försäkringskassans föreskrifter om godtagbar genomsnittlig bostadskostnad.

Sökanden ska styrka att föregående månads hyra är betald för att förebygga uppkomsten av hyresskulder och för att rätt inkomst- och utgiftsberäkning ska göras avseende kommande månad.

4.1.3 Motivering

Efter samberedning med kommunstyrelsens kontor har ett förtydligande gjorts om vikten av att kontrollera riktigheten i alla inlämnade boendekontrakt. Hänvisning görs även till gällande rutin där det mer detaljerat framgår hur denna kontroll ska utföras.

Det har i kommunen inte funnits någon framräknad norm sedan ett antal år. Det är därför viktigt att våra handläggare får något som de kan använda som vägledning. Rättspraxis visar numera att Försäkringskassans föreskrifter gäller som rättesnöre vid bedömningen av skälig boendekostnad. Det är dock viktigt att det framkommer att det är den genomsnittliga boendekostnaden i Försäkringskassans föreskrifter som avses eftersom den bäst speglar vad en låginkomsttagare i kommunen kan klara av att betala (i föreskrifterna finns även en högsta godtagbara boendekostnad), se bilaga "Försäkringskassans författningssamling, FKFS 2015:7" i nämndsärende SN Dnr: 15/018.

Även en del nya formuleringar har gjorts för att förtydliga texten.

4.2 Punkt 5.2.1 "Hyresrätter"

4.2.1 Nuvarande formulering

Den årligen framtagna normen angående hyreskostnader får inte överskridas annat än om hushållet är i behov av en handikappanpassad bostad.

Bistånd ges inte till:

- avgift för parkeringsplats/garage (om den boende kan välja bort det)
- avgift för medlemskap i hyresgästförening
- kostnad för kabel tv om den boende kunnat styra valet
- kostnad för tillval som den boende kan välja bort

4.2.2 Föreslagen formulering

Den godtagbara genomsnittliga boendekostnaden i Försäkringskassans föreskrifter får inte överskridas annat än om hushållet är i behov av en bostad som är tillgänglighetsanpassad för person med funktionsnedsättning.

Bistånd ges inte till:

- avgift för parkeringsplats/garage om den boende kan välja bort det
- avgift för medlemskap i hyresgästförening
- kostnad för kabel tv om den boende kan välja bort det
- kostnad för tillval som den boende kan välja bort

4.2.3 Motivering

Samma som under rubrik 4.1.3 ovan gällande Försäkringskassans föreskrifter.

4.3 Punkt 5.2.3 "Inneboenderum"

4.3.1 Nuvarande formulering

Hyran för inneboenderum ska bedömas utifrån vad den sökande disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärden. Kostnad för boendet beviljas utifrån hur många rum den sökande disponerar i förhållande till det totala antalet rum i bostaden. Varje rum räknas då som två enheter och köket som en enhet. Ex Sökande disponerar ett rum i en bostad på fyra rum och kök. Hela bostaden består då av nio enheter. Sökandes andel blir då 2/9. Hyran delas då med nio och multipliceras med två.

För den sökande som är inneboende räknas inte någon hushållsgemenskap. Beräkningen görs utifrån riksnorm för ensamstående (detta gäller inte om man bor inneboende hos sin förälder, sitt barn, sitt syskon eller vänner, se 4.8). Om avtalet mellan hyresvärden och den inneboende innebär att vissa hushållsutgifter som t ex telefon, förbrukningsvaror, ingår i hyran ska normen anpassas efter det. Den sökande bör vara folkbokförd på adressen.

Kontraktet ska innehålla

- Namn på hyresvärd (den som bor i lägenheten)
- Telefonnummer till hyresvärden
- Hur många rum disponerar hyresgästen
- Hyreskostnaden

Vad ingår i hyran, el etc.

Kopia på originalkontraktet och hyresspecifikation.

För att utredning om rätt till hyreskostnad ska kunna slutföras och för att undvika felaktiga utbetalningar av försörjningsstöd behövs ett samtycke från klienten att handläggaren får kontakta hyresvärderna (den som bor i lägenheten) för att kontrollera att hyran inte betalas ut som försörjningsstöd till hyresvärderna.

Hembesök görs för att kontrollera kontraktets riktighet.

Personer som är inneboende kortare tid än en månad beviljas inte hyreskostnad.

4.3.2 Föreslagen formulering

Ett skriftligt kontrakt ska finnas mellan inneboende och förstahandshyresgästen. Den inneboende ska vara folkbokförd på adressen.

Kontraktet ska innehålla

Namn på förstahandshyresgästen

Telefonnummer till förstahandshyresgästen

Hur många rum som inneboenden disponerar

Hyreskostnaden för inneboenden

Vad ingår i hyran, el, möbler, telefon, TV, dagstidning, ev matkostnader etc.

Kopia på originalkontraktet och hyresspecifikation

För att utredning om rätt till hyreskostnad ska kunna slutföras och för att undvika felaktiga utbetalningar av försörjningsstöd behövs ett samtycke från klienten att handläggaren får kontakta förstahandshyresgästen för att kontrollera att hyran inte betalas ut som försörjningsstöd till densamma.

Hembesök görs för att kontrollera kontraktets riktighet. Samtycke ska inhämtas för detta. Se även punkt 1.8 Hembesök.

Personer som är inneboende kortare tid än en månad beviljas inte hyreskostnad.

Boendekostnaden för denna boendeform beräknas utifrån det skriftliga avtalet mellan den inneboende och förstahandshyresgästen. En bedömning ska göras om kostnaden är skälig. Vid denna bedömning ska följande beaktas: förstahandshyresgästens hyra för bostaden, antalet vuxna som bor i bostaden, antalet rum den sökande disponerar och om rummet hyrs möblerat. Om det förligger hushållsgemenskap mellan inneboenden och förstahandshyresgästen ska boendekostnaden beräknas enl punkt 5.2.8 nedan och normen beräknas utifrån hushållsgemenskapen, se punkt 4.8.

Om avtalet mellan förstahandshyresgästen och den inneboende innebär att vissa hushållsutgifter som t ex telefon, förbrukningsvaror, ingår i den avtalade hyran ska normen anpassas efter det.

4.3.3 Motivering

Den nuvarande skrivningen av denna punkt motsvarar inte det SoS förespråkar i sina råd och sin handbok. Boendekostnaden ska inte beräknas genom den formel som Riksförsäkringsverket har tagit fram. Även rättspraxis stödjer sig på SoS: s anvisningar. Vissa andra formuleringar har även förtydligats.

4.4 Punkt 5.2.5 "Möjligheten att bli självförsörjande är en grund för prövning av bostadskostnaden"

4.4.1 Nuvarande formulering

Vid prövning av boendekostnad ska det alltid bedömas om kostnaden är skälig. Om kostnaderna för boende/hyra är orimligt höga och biståndsbehovet bedöms bli långvarigt och överstiga tre månader, bör krav på bostadsbyte ställas.

Sökande som har rätt till bistånd upp till full norm inklusive boendekostnad får inte nekas bistånd till boendekostnad enbart på grund av att personen månaden innan inte har betalat boendekostnaden trots att ekonomiskt bistånd beviljats för detta ändamål.

4.4.2 Föreslagen formulering

Vid prövning av boendekostnad ska det alltid bedömas om kostnaden är skälig. Om kostnaderna för boende/hyra är orimligt höga och biståndsbehovet bedöms överstiga tre månader, bör krav på bostadsbyte ställas. Ett överklagningsbart rådruksbeslut ska tas när klienten informeras om kravet på bostadsbyte.

Sökande som har rätt till bistånd upp till full norm inklusive boendekostnad får inte nekas bistånd till boendekostnad enbart på grund av att personen månaden innan inte har betalat boendekostnaden trots att ekonomiskt bistånd beviljats för detta ändamål.

4.4.3 Motivering

Det saknas en skrivning om rådruksbeslutet som vi är skyldiga att ta vid krav på bostadsbyte. Vi vill att detta ska framgå precis som det görs i punkten i riktlinjerna om bilinnehav. Dessutom har meningen före formulerats om för att bli enklare.

4.5 Punkt 5.2.8 "Hyresdel för ungdom som bor hos föräldrarna efter avslutade studier"

4.5.1 Nuvarande formulering

Avgörande för rätten till bistånd till hyresdel är om det har skett en väsentlig förändring i den unges ekonomiska situation. Har ungdomen inte tidigare betalat hyresdel utgör inte enbart den omständigheten att gymnasiestudierna avslutats skäl för att bevilja bistånd till hyresdel. Har ungdomen inte betalat hyresdel under gymnasietiden har förhållandena inte förändrats vare sig för honom eller för hans föräldrar enbart på grund av att skolan avslutats. Omvänt gäller att om en hemmaboende ungdom tidigare betalat hyresdel men nu saknar egna medel kan det utgöra ett skäl för bistånd till hyresdel. Hushållsgemenskapen har betydelse vid prövningen av försörjningsstödet storlek för kostnaderna i riksnormen.

4.5.2 Föreslagen formulering

Avgörande för rätten till bistånd till hyresdel är om det har skett en väsentlig förändring i den unges ekonomiska situation. Har ungdomen inte tidigare betalat hyresdel utgör inte enbart den omständigheten att gymnasiestudierna avslutats skäl för att bevilja bistånd till hyresdel. Har ungdomen inte betalat hyresdel under gymnasietiden har förhållandena inte förändrats vare sig för honom eller för hans föräldrar enbart på grund av att skolan avslutats. Omvänt gäller att om en hemmaboende ungdom tidigare betalat hyresdel men nu saknar egna medel kan det utgöra ett skäl för bistånd till hyresdel.

Boendekostnaden beräknas utifrån hur många rum den sökande disponerar i förhållande till det totala antalet rum i bostaden. Varje rum räknas då som två enheter och köket som en enhet. Ex. sökande disponerar ett rum i en bostad på fyra rum och kök. Hela bostaden består då av nio enheter. Sökandes andel blir då $2/9$. Hyran delas då med nio och multipliceras med två.

Hushållsgemenskap förutsätts gälla och normen ska beräknas utifrån det. Se även punkt 4.8.

4.5.3 Motivering

Föreslagen formulering gör det tydligt på vilket sätt boendekostnaden ska beräknas i detta fall. Det framkommer inte i nuvarande skrivning. Eftersom hushållsgemenskap föreligger ska boendekostnaden beräknas efter Riksförsäkringsverkets formel. Detta framgår i SoS: s råd och handbok samt i gällande rättspraxis.

4.6 Punkt 5.2.11 "Vuxna som delar lägenhet"

4.6.1 Nuvarande formulering

Om flera vuxna delar på bostaden delas hyreskostnaden (nettohyran) på antalet vuxna personer. Vid prövningen ska ställningstagande göras om personen är inneboende med eget hushåll eller del av en hushållsgemenskap. Hushållsgemenskap förutsätts om inget talar emot det. Se även 5.2.8 Hyresdel för ungdom som bor hos föräldrarna efter avslutade studier.

4.6.2 Föreslagen formulering

Bostaden räknas som delad endast för den som är folkbokförd på adressen i samband med att kontraktet för bostaden börjar gälla. Dessutom ska det inte förekomma någon hushållsgemenskap med kontraktsinnehavaren, se punkt 4.8. Om dessa två förutsättningar är uppfyllda är boendekostnaden för den enskilde den totala hyran (exkl. kostnad för tillval som kan väljas bort) delad på antalet boende(inkl. barn)i bostaden.

Är man folkbokförd på adressen på ett datum efter det att kontraktet för bostaden börjar gälla och det inte förekommer hushållsgemenskap med kontraktsinnehavaren ska man räknas som inneboende, se punkt 5.2.3.

Om det förligger hushållsgemenskap med kontraktsinnehavaren ska boendekostnaden beräknas enl punkt 5.2.8 ovan och normen beräknas utifrån hushållsgemenskapen, se punkt 4.8.

4.6.3 Motivering

Nuvarande formulering har inte varit tillräckligt tydlig. Det har medfört att handläggarna har gjort olika bedömningar i ärenden. De har haft svårt att skilja på vilka klienter som ska vara aktuella enligt denna punkt och de som ska bedömmas som inneboende enligt punkt 5.2.3 i riktlinjerna.

5. Punkt 6.2 "Begravningskostnader"

5.1.1 Nuvarande formulering

Vid ansökan om bistånd till begravningskostnader ska handläggare initiera en dödsboanmälan vars utredning ska ligga till grund för biståndsbedömningen. *Begravningskostnader ska som huvudregel endast beviljas vid ansökan från dödsbodelägaren eller från den som är försörjningsskyldig för den avlidne.*

Bistånd till begravningskostnader beviljas om den avlidne inte efterlämnar tillgångar som täcker begravningen och dödsboet inte har medel att bekosta begravningen. Finns det tillgångar i

dödsboet ska dessa i första hand täcka kostnader för begravning. Gäller begravningskostnaden ett avlidet barn ska kostnaden prövas mot föräldrarnas inkomster och tillgångar.

Beslut om bistånd till begravningskostnader görs enligt SOL 4 kap. 1 §. Om det vid beslutet är oklart om det finns försäkringar som kan täcka begravningskostnaden, ska biståndet beviljas som förskott

Biståndet ska ge utrymme för en värdig begravning. Kostnad för begravning bör inte överstiga 35 % av basbeloppet. I kostnaden ingår följande:

Kista med enkel dekoration, bisättning (i bisättningen ingår normalt svepning och kistläggning, utkörning av kista till bårhus, bärare vid bisättning och transport av kistan till kyrkogårdsförvaltningens kapell) urna samt representant vid begravningen.

Officiant vid borgerlig begravning

Bistånd beviljas inte för kostnader som tillgodoses inom ramen för begravningsavgiften, dvs. förvaring av kista hos kyrkogårdsförvaltningen, lokal med eller utan religiösa symboler för begravningsceremoni, kremering, gravöppning, gravplats för kista eller urna under 25 år, gravsättning, alternativt spridning eller nedgrävning av aska i minneslund, samt transport av kista från begravningsceremonin.

Rätten till bistånd omfattar kostnader som är nödvändiga för att begrava den avlidne på bostadsorten. Merkostnader för att begrava den avlidne utanför Sverige ingår inte i rätten till bistånd.

Kostnader för hemtransport vid dödsfall utomlands beviljas inte. Om en svensk resenär avlider på utlandsresan är det antingen personens hem- eller reseförsäkring, eller de anhöriga, som får betala kostnaden för transport av den avlidna till Sverige. Om försäkring saknas och anhöriga inte har ekonomisk möjlighet att betala för hemtransport, hjälper ambassaden till med att ordna en enkel och värdig begravning utomlands.

5.1.2 Föreslagen formulering

Vid ansökan om bistånd till begravningskostnader ska handläggare initiera en dödsboanmälan vars utredning ska ligga till grund för biståndsbedömningen. Begravningskostnader ska som huvudregel endast beviljas vid ansökan från dödsbodelägare eller från den som är försörjningsskyldig för den avlidne.

Bistånd till begravningskostnader beviljas om dödsboet inte har medel att bekosta begravningen. Finns det tillgångar i dödsboet ska dessa alltid täcka kostnader för begravning i första hand. Gäller begravningskostnaden en avliden make/maka eller sambo ska även den efterlevande makens/makans eller sambons ekonomi omfattas av utredningen. Gäller begravningskostnaden ett avlidet barn ska kostnaden prövas mot föräldrarnas ekonomi.

Biståndet ska ge utrymme för en värdig begravning enligt Socialstyrelsens allmänna råd och rekommendationer.

Ekonomiskt bistånd till kostnader för det som hör samman med att ta hand om stoftet och begravningsakten bör inte överstiga 35 % av prisbasbeloppet. I beloppet ingår kista med enkel dekoration, bisättning (svepning, kistläggning, utkörning av kista till bårhus, bärare vid bisättning, transport av kistan till kyrkogårdsförvaltningens kapell), urna, representant vid begravning, officiant vid borgerlig begravning, begravningsbyråns arvode samt dödsannons. Om ansökan även omfattar kostnader för gravsten och/eller förtäring kan skälig kostnad för detta beviljas. Skälig kostnad för gravsten är max 5 000 kr. Skälig kostnad för förtäring är max 1 500 kr.

Det totala ekonomiska biståndet till begravningskostnader, inklusive eventuell gravsten och förtäring, ska inte överstiga ett halvt prisbasbelopp.

Bistånd beviljas inte för kostnader som tillgodoses inom ramen för begravningsavgiften enligt Begravningslag (1990:1144) 9 kap 6 §.

Rätten till bistånd omfattar kostnader som är nödvändiga för att begrava den avlidne på bostadsorten. Merkostnader för att begrava den avlidne utanför Sverige ingår inte i rätten till bistånd.

Ekonomiskt bistånd till kostnader för hemtransport vid dödsfall utomlands beviljas inte. Om en resenär folkbokförd i Sverige avlider på utlandsresa är det antingen personens hem- eller reseförsäkring, eller de anhöriga, som får betala kostnaden för transport av den avlidna till Sverige. Om försäkring saknas och anhöriga inte har ekonomisk möjlighet att betala för hemtransport, hjälper ambassaden till med att ordna en enkel och värdig begravning utomlands.

5.1.3 Motivering

Förslaget på nya riktlinjer följer de råd och rekommendationer som Socialstyrelsen ger rörande begravningskostnader. Rättsväsendets prövningar av nuvarande riktlinjer visar att dessa inte följer lagens intentioner. Det blir då inte rimligt att endast de som förmår att överklaga verksamhetens avslagsbeslut beviljas det bistånd som de enligt lag har rätt till.

Den största förändringen är att det ska vara möjligt att bevilja ekonomiskt bistånd till kostnader för gravsten och förtäring. Den föreslagna riktlinjen innehåller dock max-kostnad för både gravsten och förtäring. Max-kostnaderna är satta efter kostnadsnivåer i Södertälje med omnejd samt dödsboudredarnas erfarenheter.

Avsikten med att behålla 35 % -gränsen samtidigt som max-kostnader införs är att riktlinjerna ska ta hänsyn till Södertäljes lokala prisnivå samtidigt som riktlinjerna stämmer överens med Socialstyrelsens råd och rekommendationer.

Stycket som beskriver vilka lagrum som ska användas vid beslut om bistånd till begravningskostnader har tagits bort. Informationen är allmänt vedertagen och återfinns i annan dokumentation såsom Socialstyrelsens handbok om ekonomiskt bistånd samt verksamhetens rutiner.

Övriga förändringar är gjorda för att förenkla eller förtydliga nuvarande text.

6. Punkt 6.5 "Glasögon"

6.1.1 Nuvarande formulering

Bistånd till vanliga läsglasögon pga. av avtagande synskärpa beviljas inte. I annat fall ska den sökande ha recept på glasögon utfärdat av ögonläkare eller av legitimerad optiker för att bistånd till glasögon ska beviljas. Ett specificerat kostnadsförslag ska lämnas in.

Skälig kostnad för glasögon motsvarar det lägsta paketpriset (båge, glas och under-sökning). Endast kostnad för vad som behövs för att korrigera synfel accepteras, inte kostnader för t ex behandling av glas eller tonade glas (om det inte finns medicinska skäl).

Glasögonbågar begränsas till max 1,8 procent av prisbasbeloppet.

Kontaktlinser kan beviljas under förutsättning av läkarintyg som dokumenterar att behov finns av medicinska skäl och att glasögon inte är ett alternativ.

6.1.2 Föreslagen formulering

Bistånd till vanliga läsglasögon på grund av avtagande synskärpa beviljas inte. Kostnaden är låg och bedöms vara en sällanköpsprodukt som kan tillgodoses inom ramen för riksnormens post för hälsa och hygien.

Bistånd till glasögon vid andra synfel kan beviljas om behovet styrks av en legitimerad optiker eller läkare. Hänsyn ska tas till tidigare beviljat bistånd för glasögon samt eventuell synförändring. Vid behov av nya glasögon på grund av olycksfall ska eventuell glasögonförsäkring eller hemförsäkring användas i första hand.

Den sökande ska uppvisa ett synintyg och kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Skälig kostnad för glasögon är lägsta paketpris som erbjuds av optiker. Endast kostnad för vad som behövs för att korrigera synfel accepteras, inte kostnader för t ex behandling av glas eller tonade glas (om det inte finns styrkta medicinska skäl). Bistånd beviljas inte till progressiva glasögon. Glasögonbågar begränsas till max 1,8 procent av prisbasbeloppet i de fall paketpris inte är möjligt.

Kontaktlinser kan beviljas under förutsättning av läkarintyg som dokumenterar att behov finns av medicinska skäl och att glasögon inte är ett alternativ.

Gäller ansökan ett behov av glasögon till barn ska möjligheten till bidrag från landstinget tas med i bedömningen. Landstinget i Stockholms län ger bidrag för glasögon till barn och unga till och med nitton års ålder. Vårdnadshavaren ansöker om bidraget.

6.1.3 Motivering

Det finns ett behov av en tydligare skrivning för att handläggarna ska kunna göra samstämmiga bedömningar.

7. Punkt 6.10 "Rehabiliteringsinsatser beslutade av andra myndigheter"

7.1.1 Nuvarande formulering

Enligt 54 § Lagen om kriminalvård i anstalt kan intagen få rätt att vistas utanför anstalten under avtjänande av fängelsestraff. Kriminalvårdsstyrelsen ska svara för kostnaderna så länge straffet verkställs, även om klienten med stöd av denna paragraf vistas utanför anstalten. Från och med dagen för villkorlig frigivning eller frigivningspermission upphör kriminalvårdens ansvar.

Enligt 54 § Lagen om kriminalvård i anstalt (Ny lag) kan intagen få rätt att vistas utanför anstalten under avtjänande av fängelsestraff. En principöverenskommelse finns mellan Kriminalvården och Sveriges kommuner och Landsting cirkulär 2003:32. Kriminalvården ska svara för kostnaderna så länge straffet verkställs, även om klienten med stöd av denna paragraf vistas utanför anstalten. Från och med dagen för villkorlig frigivning eller frigivningspermission upphör kriminalvårdens ansvar.

I brottsbalken finns påföljden "skyddstillsyn med föreskrift om behandling enligt plan" s.k. kontraktsvård. Samma överenskommelse som ovan gäller kostnadsansvaret. Under verkställigheten ansvarar kriminalvården för kostnaderna.

7.1.2 Föreslagen formulering

Enligt 11 kap. Fängelselagen (2010:610) kan en intagen få rätt att vistas utanför anstalten under avtjänande av fängelsestraff. Kriminalvården ska svara för kostnaderna så länge straffet verkställs, även om klienten med stöd av denna lag vistas utanför anstalten. Från och med dagen för villkorlig frigivning eller frigivningspermission upphör kriminalvårdens ansvar.

I brottsbalken finns påföljden "skyddstillsyn med föreskrift om särskild behandlingsplan" s.k. kontraktsvård. Samma överenskommelse som ovan gäller rörande kostnadsansvaret. Under verkställigheten ansvarar kriminalvården för kostnaderna.

7.1.3 Motivering

I nuvarande formulering hänvisas till lagstiftning som inte existerar längre.

8. Punkt 6.11 "Resor"

8.1.1 Nuvarande formulering

En grundläggande förutsättning för att en klient ska beviljas bistånd till reskostnader är att han/hon har 3 km till arbete, arbetstränande-, studie- eller rehabiliterande aktiviteter.

Klienten förutsätts använda sig av kollektivtrafik om så är möjligt. Det finns olika typer av SL biljetter, SL-kort (för hela regionen), Södertäljekort och förköpshäften (remsor). Vilken typ av SL biljett som är lämplig beror på hur ofta en klient deltar i en aktivitet kombinerat med det geografiska avståndet.

Om en klient ska vara aktivt arbetssökande och söka arbete i hela Stockholmsregionen ska SL kort beviljas. Detsamma gäller om klienten deltar i aktiviteter för arbetssökande och kravet att vara aktivt arbetssökande i hela regionen kvarstår.

Om klienten har regelbundna aktiviteter (tre gånger i veckan) i Södertälje området ska endast ett Södertäljekort beviljas.

Om klienten har regelbundna aktiviteter (tre gånger i veckan) i Stockholmsregionen (utanför Södertälje) ska SL kort för hela regionen beviljas.

Utöver arbetsresor beviljas resekostnader för besök hos läkare, behandling, tandvård, offentlig service/myndighetskontakter samt när man söker arbete.

För barn/ungdomar som studerar på grundskola eller gymnasieskola gäller att skolan prövar om busskort ska beviljas enligt skolans regler. Om skolan bedömt att avståndet inte är tillräckligt långt för att ungdomen ska få ett busskort ska inte försörjningsstöd till busskort beviljas.

Resor för anhöriga till placerade barn ska beviljas av myndighetsenheten för barn och ungdom.

8.1.2 Föreslagen formulering

En grundläggande förutsättning för att en klient ska beviljas bistånd till reskostnader är att han/hon har minst 3 km till arbete eller resor till följd av arbetssökande, arbetsträning, studier godkända av Försörjningsstöd eller rehabiliterande aktiviteter. Utöver dessa resor accepteras även resor för besök hos läkare, behandling, tandvård samt för offentlig service/myndighetskontakter.

Klienten förutsätts använda sig av kollektivtrafik om så är möjligt. Det finns olika typer av SL biljetter, SL-kort (för hela regionen), Södertäljekort och reskassa. Vilken typ av SL biljett som är lämplig beror på hur ofta en klient deltar i en aktivitet kombinerat med det geografiska avståndet.

- Om klienten har regelbundna aktiviteter minst tre gånger i veckan i Stockholmsregionen (utanför Södertälje) ska SL kort för hela regionen beviljas.

- Om klienten har regelbundna aktiviteter minst tre gånger i veckan endast i Södertäljeområdet ska ett Södertäljekort beviljas.
- Om klientens behov av resor är mindre än tre resor/vecka ska reskassa beviljas. I de fall där kostnaden för reskassa/mån överstiger kostnaden för ovanstående alternativ väljs det minst kostsamma alternativet.

För barn/ungdomar som studerar på grundskola eller gymnasieskola gäller att skolan prövar om busskort ska beviljas enligt skolans regler. Om skolan bedömt att avståndet inte är tillräckligt långt för att ungdomen ska få ett busskort ska inte försörjningsstöd till busskort beviljas.

8.1.3 Motivering

Denna punkt har föranlett svårigheter för handläggarna att förstå vad som gäller. Därför behövs en omformulering av hela punkten.

Dessutom har praxis förändrats när det gäller arbetssökandes resor. Numera beviljas inte SL-kort till alla arbetssökande. Det är först när klienten kan styrka att hen gör minst tre resor/vecka till följd av sitt arbetssökande som SL-kort beviljas.

När det gäller föräldrars resor för umgänge med placerade barn kommer de att fortsättningsvis bedömas på samma sätt som andra föräldrars umgängesresor. En gemensam rutin tillsammans med BoU rörande detta är implementerad numera. Därför finns inget behov av en speciell skrivning i riktlinjerna.

9. Punkt 6.15 "Studerande"

9.1.1 Nuvarande formulering

Huvudregeln är att vuxenstuderande ska klara sin försörjning genom de stödformer som finns inom studiemedelssystemet och vuxenstudiestödet.

Bistånd kan beviljas till studerande som sökt men inte fått feriearbete. En förutsättning är dock att den studerande deltar i kompetenshöjande verksamhet enl. 4 kap. 4 § SoL om inget annat talar emot.

Studerande som fått feriearbete kan beviljas försörjningsstöd i avvaktan på första lön. Eftersom biståndet i detta fall är tillfälligt kan försörjningsstöd begränsas till norm för livsuppehälle inkl hyra, el och ev. kostnader för arbetsresor.

Under termin kan bistånd till studerande beviljas enbart för att avhjälpa akut nöd.

Kompletterande försörjningsstöd kan beviljas vid studier som ingår i Arbetsförmedlingens planering och godkänts av A-kassa.

Försörjningsstöd kan även beviljas för fullföljande av gymnasiestudier för personer som omfattas av barn- och ungdomsvården.

För personer som omfattas av lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare förutsätts grundutbildningen i svenska vara avklarad under etableringsperioden. För övriga accepteras SFI enl. Arbetsmarknadskontorets riktlinjer om tidsbegränsad SFI om studierna är en förutsättning för inträde på den reguljära arbetsmarknaden.

Eventuella kostnader för kurslitteratur, i första hand begagnade böcker, kan beviljas om studierna bedömts som skäliga.

9.1.2 Föreslagen formulering

Huvudregeln är att vuxenstuderande ska klara sin försörjning genom de stödformer som finns inom studiemedelssystemet. Ekonomiskt bistånd beviljas inte till enskilda för att de ska kunna genomföra reguljär utbildning.

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till studerande som sökt men inte fått feriearbete. En förutsättning är dock att den studerande deltar i kompetenshöjande verksamhet enl. 4 kap. 4 § SoL. Verksamheten ska utgå från de förutsättningar och behov som den studerande har.

Studerande som aktivt sökt och fått feriearbete kan beviljas ekonomiskt bistånd i avvaktan på första lön. Eftersom biståndet i detta fall är tillfälligt kan det begränsas till norm för livsuppehälle inkl hyra, el och ev. kostnader för arbetsresor.

Under pågående termin kan ekonomiskt bistånd till studerande beviljas enbart för att avhjälpa akut nöd.

Om den ena parten i ett hushåll studerar och studierna är en förutsättning för den framtida försörjningen, ska inte krav ställas på att han eller hon avbryter studierna för att stå till arbetsmarknadens förfogande. Om den studerande däremot har faktiska möjligheter att utan studierna få arbete som medför stadigvarande försörjning, ska han eller hon avbryta sina studier och i stället söka arbete för att kunna bidra till familjens försörjning. Den studerande bör dock få fullfölja påbörjad termin eller kurs.

Studier som är en förutsättning för arbete.

Studier som ingår i ett arbetsmarknadspolitiskt program ska godkännas. Studier som ingår i Arbetsförmedlingens planering och har godkänts av eventuell A-kassa ska godkännas om studierna leder till en anställning i bristyrke och är en förutsättning för egen försörjning.

Studier på SFI.

För personer som omfattas av lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare förutsätts grundutbildningen i svenska vara avklarad under etableringsperioden. För övriga godkänns studier på SFI upp till B-nivå om studierna är en förutsättning för inträde på den reguljära arbetsmarknaden.

Studier på ungdomsgymnasium.

Enl Föräldrabalken(FB) 7 kap § 1 är föräldrar försörjningsskyldiga för sina ungdomar t o m de fyllt 18 år. Om ungdomen vid den tidpunkten fortfarande går grundskola eller gymnasium upphör föräldrarnas försörjningsskyldighet först när studierna avslutas, dock senast när ungdomen fyllt 21 år.

Så länge föräldrarnas försörjningsskyldighet kvarstår enl FB ställs inga krav på att ungdomen ska söka lånedelen i studiemedlet. Detsamma gäller även för ungdomar aktuella inom barn- och ungdomsvården vars föräldrar inte fullföljer/kan fullfölja försörjningsskyldigheten.

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till ungdomar som omfattas av barn- och ungdomsvården och som behöver fullfölja sina studier på ungdomsgymnasium.

Eventuella kostnader för kurslitteratur, i första hand begagnade böcker, kan beviljas om studierna godkänns enligt ovan.

9.1.3 Motivering

Nuvarande riktlinjer är inte tillräckligt tydliga vad gäller studier som är en förutsättning för egen försörjning. Därför behövs det tydligare formuleringar om det.

Nuvarande riktlinjer saknar också vägledning rörande gymnasiestuderande ungdomars försörjning. Det finns behov av ett tydligt ställningstagande från nämnden om huruvida de ungdomar som fyllt 20 år ska söka studielån för att bli självförsörjande under tiden som de slutför sina studier på ungdomsgymnasiet eller om de ska omfattas av föräldrarnas ekonomiska bistånd.

I normala fall hinner de flesta ungdomar bli klara med sina gymnasiestudier innan de har fyllt 20 år. Under gymnasietiden har föräldrarna försörjningsskyldighet enl Föräldrabalken. Därför räknas ungdomarna in i föräldrarnas ekonomiska bistånd i de fall föräldrarna är aktuella för det.

De ungdomar som kommer in sent i det svenska skolsystemet eller de ungdomar som är aktuella inom barn- och ungdomsvården och som avbryter och återupptar sina studier hinner inte alltid bli klara med sina gymnasiestudier innan de fyller 20 år. Från och med höstterminen det år de fyller 20 år kan de börja ansöka om studiemedel i form av både bidrag och lån. Den fråga som nämnden bör ta ställning till är om det är rimligt att dessa ungdomar ska vara tvungna att söka lånedelen av studiemedlet. Konsekvensen av detta skulle bli att ungdomarna efter gymnasietiden går ut i arbete eller fortsätta studier med skulder, något som de flesta gymnasieungdomar inte behöver göra. En annan konsekvens skulle kunna bli att dessa ungdomar i stället väljer att avbryta sina studier på gymnasiet och då blir arbetssökande. Många ungdomar är tveksamma till att skuldsätta sig innan de har egna inkomster. Ytterst beror dessa ungdomars situation på att deras föräldrar inte har tillräckliga inkomster så att föräldrarna kan fullfölja den försörjningsskyldighet som de har.

10. Punkter rörande tandvård

10.1 Punkt 6.17.1 "Akut tandvård"

10.1.1 Nuvarande formulering

Ekonomiskt bistånd utgår i första hand till akut tandvård.

Med akut tandvård menas åtgärder för att avhjälpa svåra smärttillstånd eller tillstånd som medför betydande obehag. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas.

Det ska av tandvårdsräkningen eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling är akut.

Under de första 24 månaderna av beviljat försörjningsstöd beviljas i normalfallet endast bistånd till akut tandvård. Beslut om akut tandvård tidsbegränsas till högst två månader.

10.1.2 Föreslagen formulering

Med akut tandvård menas åtgärder för att avhjälpa svåra smärttillstånd eller tillstånd som medför betydande obehag.

Ekonomiskt bistånd utgår i första hand till akut tandvård. Under de första 24 månaderna av beviljat försörjningsstöd beviljas i normalfallet endast ekonomiskt bistånd till akut tandvård.

10.1.3 Motivering

Skrivningar som rör handläggningen har tagits bort. Dessa återfinns i stället i gällande rutin.

10.2 Punkt 6.17.2 "Nödvändig tandvård"

10.2.1 Nuvarande formulering

Med nödvändig tandvård menas åtgärder som enligt tandläkarens bedömning är nödvändig för att det enskilda ska

Uppnå godtagbar tuggförmåga
förhindra väsentligt försämrad tandstatus

Bistånd till nödvändig tandvård kan beviljas personer som under minst två år haft försörjningsstöd eller inkomst i nivå med normen och som inom 4 år inte blir självförsörjande. Kostnader för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslag ska inkluderas i biståndet men inga kostnader för uteblivna besök.

Klienten ska själva inkomma med kostnadsförslag. Klienten ska alltid uppmanas att söka efter det billigaste alternativet. Kostnadsförslag ska skickas till Socialtjänstens konsulttandläkare om kostnaden överstiger 15 procent av basbeloppet eller är svårbedömt.

Bistånd till högre kostnader än de priser som Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) fastslagit i aktuell referensprislista beviljas inte.

Inför beslut om bistånd till tandvård ska följande utredas/beaktas:

Omfattningen på tandvård ska motsvara vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig. Ekonomiskt bistånd beviljas till det billigaste behandlingsalternativet.

Huvudprincipen är att bistånd inte beviljas till implantat och kronor på tänder bakom femte tanden.

Eftersom ett beslut om nödvändig tandvård ofta omfattar flera månader ska beslut tas med förbehåll. Detta för att socialtjänstens åtagande ska kunna avbrytas om klienten blir självförsörjande under tiden som tandvårdsbehandlingen pågår. (se gällande rutin)

I de fall där det är möjligt ska det beviljade biståndet betalas ut till klient efter det att han/hon redovisat kvitto på genomförda tandläkarbesök. Denna rutin är att föredra om klienten har egna inkomster och det är osäkert om han/hon kommer att vara berättigad till bistånd under hela den tid som behandlingen hos tandläkaren pågår.

10.2.2 Föreslagen formulering

Med nödvändig tandvård menas åtgärder som enligt tandläkarens bedömning är nödvändiga för att den enskilde ska uppnå godtagbar tuggförmåga eller åtgärder som ska förhindra att den enskilde får en väsentligt försämrad tandstatus. Det senare kan vara åtgärder som behöver göras för att förhindra akuta behandlingar inom sex månader. Nödvändig tandvård är även åtgärder som är en förutsättning för att den enskilde ska kunna bli självförsörjande.

Inför beslut om bistånd till nödvändig tandvård ska följande utredas/beaktas:

Omfattningen på tandvården ska motsvara vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig. Ekonomiskt bistånd beviljas till det billigaste behandlingsalternativet. Den enskilde ska alltid uppmanas att söka efter det billigaste alternativet.

Ekonomiskt bistånd till nödvändig tandvård kan beviljas till personer som under minst två år har haft försörjningsstöd eller inkomst i nivå med normen. En förutsättning är att tandvårdsbehandlingen inte kan avvakta till den enskilde är självförsörjande.

Kostnader för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslag ska inkluderas i biståndet men inga kostnader för uteblivna besök.

Huvudprincipen är att bistånd inte beviljas till implantat eller kronor på tänder bakom femte tanden.

Bistånd till högre kostnader än de priser som Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) fastslagit i aktuell referensprislista beviljas inte.

Klienten ska komma in med kostnadsförslag på den aktuella tandvårdsbehandlingen. Kostnadsförslag ska skickas till socialtjänstens konsulttandläkare om kostnaden överstiger 15 procent av basbeloppet eller är svårbedömt.

10.2.3 Motivering

Det är i praktiken omöjligt att avgöra om någon kommer att vara självförsörjande inom 4 år. Därför finns det ett behov av att revidera skrivningen rörande nödvändig tandvård. Det som bör vara avgörande är om tandvården kan anstå till den enskilde är självförsörjande.

Definitionen av nödvändig tandvård har gjorts lite tydligare. Text som rör handläggningen har tagits bort. Dessa återfinns i gällande rutin i stället. Hela stycket har också redigerats om för att vara mer lättläst.

10.3 Punkt 6.17.3 "Övrig tandvård"

10.3.1 Nuvarande formulering

Ungdomar under 20 år har rätt till tandvård, se Försäkringskassans hemsida.

Personer med sjukdom eller funktionshinder kan få ett utökat ekonomiskt stöd för tandvård, se landstingets hemsida.

Kriminalvården har särskilda föreskrifter och allmänna råd om tandvård för intagna (KVFS 2006:3)

Kronofogdemyndigheten kan bevilja anstånd vid pågående utmätning för att möjliggöra betalning av tandvårdskostnader.

10.3.2 Föreslagen formulering

Ekonomiskt bistånd till tandvård beviljas inte utöver det som omfattas av punkt 6.17.1 och punkt 6.17.2 ovan.

10.3.3 Motivering

Nuvarande riktlinje har under denna punkt endast bestått av information som kan vara viktig vid handläggningen av ansökan om ekonomiskt bistånd till tandvård. Denna information har tagits bort och återfinns i stället i gällande rutin.

Det saknades även en skrivning som beskriver hur handläggarna ska ställa sig till tandvård som inte är akut eller nödvändig. Därför är detta klargjort med föreslagen formulering.

Försäkringskassans författningssamling

ISSN 1652-8735

FKFS 2015:7

Försäkringskassans föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad för år 2016¹;

Utkom från trycket
den 10 december 2015

beslutade den 2 december 2015.

Med stöd av 13 kap. 1 § 1 förordningen (1995:239) om förmåner till totalförsvarspiktiga och 4 § 4 bostadsbidragsförordningen (1993:739) föreskriver Försäkringskassan följande.

1 § Denna författning tillämpas vid beräkning av bostadskostnad i samband med bestämmande av

1. familjebidrag i form av bostadsbidrag enligt förordningen (1995:239) om förmåner till totalförsvarspiktiga,
2. bostadsbidrag enligt 93-98 kap. socialförsäkringsbalken.

2 § Bostadskostnaden enligt 3 och 4 §§ Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1995:10) om familjebidrag anses som skälig om den inte överstiger följande belopp.

	Högsta godtagbara kostnad kronor per månad
Storstockholm	
1 - 2 vuxna	8 450
1 - 2 vuxna och 1 barn	10 425
1 - 2 vuxna och 2 barn	13 025
1 - 2 vuxna och 3 barn	16 025
1 - 2 vuxna och fler än 3 barn	16 025 + 2 600 per barn utöver 3
Storgöteborg	
1 - 2 vuxna	7 825
1 - 2 vuxna och 1 barn	9 675
1 - 2 vuxna och 2 barn	11 975
1 - 2 vuxna och 3 barn	13 950
1 - 2 vuxna och fler än 3 barn	13 950 + 2 300 per barn utöver 3
Kommuner med fler än 75 000 invånare	
1 - 2 vuxna	7 225
1 - 2 vuxna och 1 barn	8 925
1 - 2 vuxna och 2 barn	11 000

¹ Senaste författning i ämnet 2014:09.

FKFS 2015:7

1 - 2 vuxna och 3 barn	13 400
1 - 2 vuxna och fler än 3 barn	13 400 + 2 075 per barn utöver 3
Övriga kommuner	
1 - 2 vuxna	6 850
1 - 2 vuxna och 1 barn	8 200
1 - 2 vuxna och 2 barn	10 250
1 - 2 vuxna och 3 barn	12 775
1 - 2 vuxna och fler än 3 barn	12 775 + 2 050 per barn utöver 3

3 § Bostadskostnaden bestäms

1. som den totalförsvarspliktiges andel i föräldrarnas bostadskostnad enligt 7 § Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1995:10) om familjebidrag och
2. enligt 19 § Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1998:9) om beräkning av bostadskostnad i ärenden om bostadsbidrag och familjebidrag i form av bostadsbidrag med stöd av följande belopp.

Genomsnittlig kostnad per månad

Storstockholm

1 - 2 vuxna	6 000
1 - 2 vuxna och 1 barn	7 125
1 - 2 vuxna och 2 barn	8 775
1 - 2 vuxna och 3 barn	10 925
1 - 2 vuxna och fler än 3 barn	10 925 + 1 650 per barn utöver 3

Storgöteborg

1 - 2 vuxna	5 650
1 - 2 vuxna och 1 barn	6 775
1 - 2 vuxna och 2 barn	8 325
1 - 2 vuxna och 3 barn	10 325
1 - 2 vuxna och fler än 3 barn	10 325 + 1 550 per barn utöver 3

Kommuner med fler än 75 000 invånare

1 - 2 vuxna	5 350
1 - 2 vuxna och 1 barn	6 500
1 - 2 vuxna och 2 barn	8 025
1 - 2 vuxna och 3 barn	9 725
1 - 2 vuxna och fler än 3 barn	9 725 + 1 525 per barn utöver 3

Övriga kommuner

1 - 2 vuxna	4 775
1 - 2 vuxna och 1 barn	5 950
1 - 2 vuxna och 2 barn	7 225
1 - 2 vuxna och 3 barn	8 775
1 - 2 vuxna och fler än 3 barn	8 775 + 1 275 per barn utöver 3

Storstockholm omfattar följande kommuner: Stockholm, Botkyrka, Danderyd, Ekerö, Haninge, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Nacka, Norrtälje, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Sigtuna, Sollentuna, Solna,

Sundbyberg, Södertälje, Tyresö, Täby, Upplands-Bro, Upplands Väsby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker.

Storgöteborg omfattar följande kommuner: Göteborg, Ale, Alingsås, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

Denna författning träder i kraft den 21 december 2015 och tillämpas på bostadskostnad som avser tid från och med 1 januari 2016.

FÖRSÄKRINGSKASSAN

ANN-MARIE BEGLER

Eva Nordqvist